

II Konferencja Naukowa

Osoby z niepełnosprawnościami na współczesnym ryнку pracy. Przygotowanie za- wodowe.

Zielona Góra, 24 października 2008 roku

We współczesnym świecie, gdy praca stała się swobodnym „towarem deficytowym”, a zjawisko bezrobocia zyskało nie tylko wymiar indywidualny czy rodzinny, ale przede wszystkim społeczny, sytuacja osób z niepełnosprawnościami stała się wyjątkowo trudna i skomplikowana. Osoby te, z uwagi na m. in. specyfikę swego funkcjonowania i istniejące stereotypy społeczne, borykają się z faktem bycia „trudnym”, często wręcz „niepożądanym” pracownikiem. To budzi refleksję, bo przecież osoby z niepełnosprawnościami, pomimo swego upośledzenia zachowują określone „czynności, sprawności, zdolności, które po ich zidentyfikowaniu i dalszym rozwoju, mogą stanowić podstawę do podjęcia szkolenia lub kształcenia zawodowego, a później pracy zawodowej” (Hulek 1969, s. 397). Żadna bowiem praca, jak twierdzi K. Milanowska, nie wymaga od osoby ją wykonującej zdolności do wykonywania wszystkich funkcji i pełnej sprawności ustroju (Milanowska 1981, s. 24).

Dokładne poznanie możliwości zawodowych osoby z niepełnosprawnością oraz wymogów określonych stanowisk pozwala na prawidłowy wybór kierunku przygotowania zawodowego i dobór odpowiedniej pracy. I to właśnie jedynie zdobycie i posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych powinno być niezbędnym warunkiem zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością i wykonywania przez nią określonej pracy zawodowej.

Warto dodać, że wykonywanie pracy uwzględniającej możliwości rozwojowe i oczekiwania niepełnosprawnego sprawia, że osoba ta ma poczucie osiągnięcia sukcesu życiowego, podnosi się jej samoocena, tym samym wyższa jest jakość jej funkcjonowania osobniczego i społecznego. Dlatego tak istotna jest kwestia odpowiedniego przygotowania zawodowego osób z niepełnosprawnościami.

Ranga problemów osób z niepełnosprawnościami na współczesnym rynku pracy – szczególnie w aspekcie ich przygotowania zawodowego – sprawiła, że zorganizowana została Konferencja Naukowa, której celem było zdiagnozowanie najistotniejszych problemów osób niepełnosprawnych w obszarze ich przygotowania zawodowego i zatrudnienia oraz poszukiwanie możliwości

najlepszego włączenia człowieka z niepełnosprawnością we współczesny rynek pracy.

To już druga taka Konferencja (pierwsza – w 2007 dotyczyła mobilności pracowników – osób z niepełnosprawnościami na współczesnym rynku pracy) zorganizowana na Wydziale Mechanicznym Uniwersytetu Zielonogórskiego przez pracowników Instytutu Edukacji Techniczno-Informatycznej i Zakładu Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, a także członków Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Profesjologicznego oraz Pełnomocnika Rektora UZ ds. Niepełnosprawnych Studentów.

Patronat Honorowy nad Konferencją sprawował JM Rektor UZ – prof. Czesław Osękowski i Poseł do Parlamentu Europejskiego – prof. Zdzisław Chmielewski, natomiast Fundacja Wydawnicza JM – to Patron Medialny przedsięwzięcia. Należy dodać, że Konferencja współfinansowana była ze środków Europejskiej Partii Ludowej i Europejskich Demokratów, oraz że na jej potrzeby udało się pozyskać sponsorów (LUG S.A. Zielona Góra, ROCKWOOL S.A. Cigacice, Urząd Miasta Zielona Góra).

Adresatami Konferencji były osoby zajmujące się problemami edukacji i pracy ludzi niepełnosprawnych,

pracodawcy, pracownicy nauki, studenci, pracownicy organizacji wspierających rozwój zawodowy niepełnosprawnych.

Po uroczystym otwarciu Konferencji przez JM Rektora UZ – prof. Czesława Osękowski (wzbogaconym refleksją na temat istotności podejmowanej problematyki konferencyjnej i postawy UZ wobec niepełnosprawnych studentów) oraz wystąpieniu prof. Bogusława Pietruliwicza nt. *Możliwości rozwoju zawodowego osób niepełnosprawnych*, mającym charakter wprowadzenia w problematykę, Konferencja przebiegała zgodnie z programem, który zakładał dwie sesje plenarne oraz pracę uczestników Konferencji w trzech sekcjach problemowych.

W I sesji plenarnej refleksją na temat miejsca osób niepełnosprawnych na współczesnym rynku pracy oraz ich przygotowania zawodowego podzielili się prelegenci

z różnych ośrodków w kraju.

Prof. W. Otrębski wygłosił referat nt. *Waloryzacja roli społecznej osoby, pomysłem na zmianę stereotypu osób niepełnosprawnych*. Wniosek, który nasunął się słuchaczom jednoznacznie ukazuje złożoność podjętego problemu z uwagi na ogromne „zakorzenie się” w świadomości ludzi stereotypów, przez co zmiana ich wymaga ogromnych wysiłków i czasu.

Dr. inż. A. Barczyński z kolei snuł refleksje na temat warunków skuteczności zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie ich aktywizacji zawodowej. Przyczyn niedostatków w zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie ich aktywizacji upatruje w błędach systemowych twierdząc, że konieczne są zmiany w systemie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Dr T. Majewski natomiast głosząc referat *Przygotowanie do pracy w ramach zatrudnienia wspomaganego osób niepełnosprawnych* zapoznał uczestników Konferencji z ideą zatrudnienia wspomaganego osób niepełnosprawnych i problemem „trenera pracy”; Przybliżone zostały doświadczenia polskie oraz zagraniczne w omawianych kwestiach.

Prof. Z. Wołk podzielił się z uczestnikami Konferencji refleksją na temat poradnictwa zawodowego na rzecz osób z niepełnosprawnościami w świetle współczesnych złożoności i uwarunkowań cywilizacyjnych.

Po zakończeniu sesji plenarnej (i krótkiej przerwie „kawowej”, w czasie której toczyły się ożywione dyskusje) uczestnicy Konferencji przystąpili do prac w sekcjach problemowych.

Sekcja I – obradowała wokół problemów edukacji osób niepełnosprawnych. Moderatorzy: prof. A. Michalski, dr E. Podoska-Filipowicz udzielili głosu prelegentom i pokierowali dyskusją wokół pięciu zagadnień:

- Książka w procesie edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością wzroku, dr M. Czerwińska,
- Kształcenie zawodowe osób z zaburzeniami psychicznymi, dr W. Kołodziej,
- Wspomaganie procesu dydaktyczno – wychowawczego uczniów niepełnosprawnych intelektualnie poprzez wykorzystanie kompleksu pracowni rewalidacyjno – terapeutycznych i przygotowania zawodowego, mgr R. Olszowiec,
- Integracja edukacyjna osób z niepełnosprawnościami – teoria i możliwości praktyki, dr J. Lipińska-Lokś,
- Nowe trendy we wspieraniu obsługi systemów informatycznych przez osoby z dysfunkcjami, dr E. Baron-Polańczyk;

W sekcji II, której przedmiotem zainteresowań były osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy (Moderatorzy: prof. G. Miłkowska, dr T. Majewski) uczestnicy swoje refleksje odnieśli do trzech wystąpień:

- mgr E. Sochackiej nt.: *Trener pracy – wspomaganie zatrudnienia osób niepełnosprawnych*
- mgr B. Radzio, *Osoby niepełnosprawne na lokalnym rynku pracy*
- dr H. Ochonczenko, *Gotowość pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych*;

Uczestnicy sekcji III. omawiali prawno – organizacyjne i społeczno ekonomiczne uwarunkowania aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Moderator dr inż. A. Barczyński pokierował dyskusją wokół następujących problemów:

- *Administracyjna reglamentacja chronionego rynku pracy*, dr T. Sienkiewicz,

DR. INŻ. A. BARCZYŃSKI

GOŚCIE Z NIEMIEC

DR. T. MAJEWSKI

PROF. DR HAB. W. OTRĘBSKI

- *Poczucie niepełnosprawności u osób z niepełną sprawnością a zatrudnienie*, mgr E. Jaglarz,
- *Niepełnosprawni a prawo do kierowania pojazdami. Rozważania na tle wyzwań współczesnego rynku pracy*, dr inż. R. Uździcki;

Formuła Konferencji (i upływający czas) sprawiła, że dyskusje prowadzone w sekcjach niejednokrotnie kontynuowane były podczas przerwy „obiadowej”, po której miała miejsce II sesja plenarna. Przewodniczący zespołów problemowych nakreślili przebieg prac w poszczególnych sekcjach i dokonali podsumowania. Na uwagę zasługuje fakt, że w każdej sekcji pojawiała się refleksja na temat braku wypracowanych jednolitych rozwiązań spełniających oczekiwania pełno- i niepełnosprawnych oraz spostrzeżenie, że należy uporządkować prawo a także pytanie: jak te refleksje, spostrzeżenia przenosić do praktyki?

W czasie konferencji pojawiła się uwaga E. Smykała (Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Centrum Integracja – Zielona Góra) – o konieczności postulowania do Rady Miasta, do Prezydenta Miasta (w sprawie konkretnej inicjatywy wiceprezydent), by w Zielonej Górze powstała szkoła specjalna zawodowa – bo taka jest potrzeba społeczna; wysunięty został postulat, by Konferencja poparła tę inicjatywę;

Podsumowania Konferencji dokonał prof. B. Pietrulewicz, formułując kilka wniosków nasuwających się podczas trwania Konferencji, a mianowicie:

- a) Konferencja była bardzo dynamiczna; Wiele problemów zostało przedstawionych w jeden dzień; W czasie konferencji „dotykamy, rozpoznajemy” problemy, by potem je w środowiskach rozwiązywać;
- b) W Konferencji wzięło udział wielu specjalistów (pedagogów, psychologów, socjologów, itd.), co każe mieć nadzieję na rzetelność w podejściu do podejmowanych problemów;
- c) Ograniczenia czasowe wynikające z formuły konferencyjnej wywołują odczucie niedosytu, jednak należy mieć nadzieję, że publikacja materiałów konferencyjnych złagodzi to odczucie;
- d) Uczestnicy Konferencji – to swoiści liderzy – promujący problematykę niepełnosprawności w swoich środowiskach;
- e) Istnieje znaczący dorobek teoretyczny w omawianym zakresie, konieczne jednak jest by wnioski płynące realizowane były w praktyce;
- f) Ogromna jest rola Ministerstwa Pracy (minister Fedak), gdyż to prawo i finanse decydują o funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych.

Konferencja spotkała się z dużym uznaniem ze strony uczestników i nadzieją na kontynuację spotkań. Za udany przebieg Konferencji należą się podziękowania samym uczestnikom, którzy podjęli trud „wyprawy” do Zielonej Góry, przygotowania referatów, sponsorom, bezpośrednim organizatorom oraz studentom z Koła Pedagogów Pracy.

Jolanta Lipińska-Lokś

Cytowana Literatura:

1. Hulek A., Teoria i praktyka rehabilitacji inwalidów, PZWL, Warszawa 1969.
2. Milanowska K., Podstawy rehabilitacji ruchowej w dysfunkcjach narządu ruchu, PWN, Warszawa 1981.

Konkurs na kartkę Bożonarodzeniową rozstrzygnięty

31 dzieci pracowników UZ wzięło udział w konkursie plastycznym na bożonarodzeniową kartkę, który został zorganizowany w ramach Akcji *UNIwersYTET DZIECIOM*. Aż ośmioro uczestników zostało nagrodzonych, nie tylko nagrodami rzeczowymi. Główną nagrodą w konkursie jest druk kartek bożonarodzeniowych, które zostały wysłane z życzeniami świątecznymi przez Rektora, Prorektorów i Dziekanów do zaprzyjaźnionych uczelni, firm i instytucji. Dotychczas kartki bożonarodzeniowe przygotowywały dzieci ze świetlic terapeutycznych biorących udział w Akcji *Uniwersytet Dzieciom*. W tym roku po raz pierwszy Akcja została skierowana na dzieci pracowników Uniwersytetu. Planowany na 23 stycznia 2009 r. Koncert Noworoczny Big Bandu uni-

